

IŠVADA

2018 m. rugsėjo 12 d.

Vilnius

Dėl Seimo Peticijų komisijos sprendimo

Lietuvos Respublikos Seimo Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2018 m. rugsėjo 12 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo Mindaugo Korsakovo ir kitų pareiškėjų peticiją „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 228 straipsnio pakeitimo“ ir priėmė sprendimą atmesti joje pateiktus pasiūlymus:

1) pakeisti Darbo kodekso 228 straipsnio 2 ir jį išdėstyti taip:

„2. Darbo ginčų komisija sprendimą priima bylos nagrinėjimo dieną posėdžio metu. Sprendimas bylos nagrinėjimo dieną išdėstomas raštu ir jį pasirašo darbo ginčų komisijos pirmininkas ir nariai.“;

2) pakeisti Darbo kodekso 228 straipsnio 5 ir jį išdėstyti taip:

„5. Sprendimo kopija įteikiama arba išsiunčiama darbo ginčo šalims sprendimo pasirašymo dieną. Darbo ginčų komisijos pirmininkas neturi teisės nagrinėti kitų bylų tol, kol nebus priimtas ir visų darbo ginčų komisijos narių pasirašytas sprendimas.“

Komisija šį sprendimą priėmė, atsižvelgusi į Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pateiktą nuomonę ir manydama, kad esamas Darbo kodekso (toliau – DK) 228 straipsnio 2 ir 5 dalies reglamentavimas užtikrina galimybę darbo ginčų komisijos pirmininkui surašyti motyvuotą sprendimą, todėl yra tinkamas ir neturėtų būti keičiamas. Pareiškėjų siūlymas, kad darbo ginčų komisijos sprendimą surašyti raštu privalo tą pačią dieną ir negali nagrinėti kitų bylų tol, kol nebūtų priimtas ir visų darbo ginčų komisijos narių pasirašytas sprendimas, neatitiktų protingumo, teisingumo, ekonomiško, greito ginčų sprendimo, ir kitų principų, kuriais vadovaujasi darbo ginčų komisija. Pareiškėjų siūlomi pakeitimai prieštarauja teisiniam reglamentavimui, darbo teisės principams bei darbo ginčų komisijų, kaip ikiteisminių darbo ginčus nagrinėjančių institucijų, tikslui – greitam ir paprastam darbo ginčo išsprendimui, todėl atmestini.

Šiuo metu galiojančio DK 228 straipsnio 2 dalis numato, kad „darbo ginčų komisija sprendimą priima bylos nagrinėjimo dieną posėdžio metu. Sprendimas per penkias darbo dienas išdėstomas raštu ir jį pasirašo darbo ginčų komisijos pirmininkas“, o 5 dalis – „sprendimo kopija įteikiama darbo ginčo šalims per dešimt darbo dienų nuo sprendimo priėmimo dienos“.

Pareiškėjai tvirtina, kad DK 228 straipsnio 2 ir 5 dalys turi būti pakeistos, kadangi *toks teisinis reguliavimas, pasak pareiškėjų, sutrumpina terminą realizuoti teisę pareikšti ieškinį dėl darbo ginčo dėl teisės nagrinėti teisme*.

DK 231 straipsnio 1 dalis numato, kad darbo ginčo šaliai nesutinkant su darbo ginčų komisijos sprendimu, taip pat darbo ginčų komisijai priėmus sprendimą atsisakyti atnaujinti praleistą terminą kreiptis į darbo ginčų komisiją su prašymu išnagrinėti darbo ginčą dėl teisės, darbo ginčo šalis per vieną mėnesį nuo darbo ginčų komisijos sprendimo priėmimo dienos turi teisę pareikšti ieškinį dėl darbo ginčo dėl teisės išnagrinėjimo teisme, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) nuostatomis. Praleistas ieškinio pareiškimo terminas gali būti atnaujintas teismo, jeigu nurodytas termino praleidimo priežastis teismas pripažįsta svarbiomis. Esamas teisinis reguliavimas neužkerta teisės šalims rengti procesinius dokumentus ir per numatytą terminą pareikšti ieškinį dėl darbo ginčo teisės išnagrinėjimo teisme.

Darbo ginčų komisija sprendimą priima bylos nagrinėjimo dieną posėdžio metu (DK 228 straipsnio 2 dalis), posėdžio metu sprendimas paskelbiamas darbo ginčo šalims. Taigi, šalys jau sprendimo priėmimo (posėdžio) dieną sužino, koks yra darbo ginčų komisijos sprendimas (prašymą tenkinti, atmesti, atsisakyti nagrinėti reikalavimus ir pan.).

Pažymėtina, kad darbo ginčų komisijos sprendimas nėra apeliacijos ar sprendimo peržiūros dalykas. Teikiant ieškinį teismui nėra privaloma nurodyti darbo ginčų komisijos padarytų fakto (neteisingai vertintos aplinkybės) ar teisės (netinkamai aiškinamos ar taikomos teisės normos) klaidų (jeigu tokie yra), kadangi teismas neperžiūri darbo ginčų komisijos priimto sprendimo, o nagrinėja darbo ginčą dėl teisės iš esmės, taikydamas CPK nustatytus darbo bylų nagrinėjimo ypatumus (DK 231 straipsnio 3-4 dalys).

Pareiškėjai taip pat tvirtina, kad kiti darbo ginčų komisijos nariai nemato sprendimo teksto ir su juo nesusipažįsta, todėl už jo tekstą neatsako ir negali pareikšti atskirosios nuomonės, nes sprendimą, išdėstydamas raštu, pasirašo tik darbo ginčų komisijos pirmininkas. Taip pat pareiškėjai tvirtina, kad DK 228 straipsnio 2 ir 5 dalyje įtvirtinti terminai sudaro sąlygas korupcijai klestėti.

Toks tvirtinimas yra nepagrįstas, kadangi darbo ginčų komisijos posėdis yra protokoluojamas ir daromas skaitmeninis garso įrašas. Priimant sprendimą dalyvauja tik darbo ginčų komisijos nariai, o sprendimas priimamas balsų dauguma (DK 228 straipsnio 4 dalis), sprendimas yra priimamas ir paskelbiamas ginčo šalims posėdžio dieną. Taigi, darbo ginčų komisijos pirmininkui surašant ir motyvuojant jau priimtą darbo ginčų komisijos sprendimą – sprendimas nebegali būti pakeičiamas.

Pastebėtina, kad darbo ginčų komisijos pirmininkas yra Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektorius skiriamas Valstybinės darbo inspekcijos tarnautojas, turintis aukštąjį universitetinį teisinį išsilavinimą (DK 221 straipsnio 3 dalis), o kitiems darbo ginčų komisijos nariams atitinkamo teisinio išsilavinimo reikalavimai nėra keliami. Dėl šios priežasties ir dėl to, kad darbo ginčų komisijos sprendimas turi būti teisėtas, motyvuotas ir pagrįstas, darbo ginčų komisijos priimtą sprendimą raštu išdėsto ir pasirašo būtent darbo ginčų komisijos pirmininkas.

Toks reglamentavimas neužkertą teisės darbo ginčų komisijos nariui, jeigu jis nesutinka su priimtu sprendimu, pareikšti atskirąją nuomonę. Tokiu atveju posėdžio metu, skelbiant darbo ginčų komisijos sprendimą, nurodoma, kad vienas iš narių pareiškė atskirąją nuomonę (nesutiko su priimtu sprendimu). Tokią nuomonę komisijos narys turi teisę išdėstyti raštu per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo, atitinkamai ji kartu su darbo ginčų komisijos sprendimu pateikiama darbo ginčų šalims.

Pažymėtina, kad darbo ginčų komisijos nariams darbotvarkė, prašymų kopijos ir su prašymu susijusių dokumentų kopijos elektroniniu paštu pateikiamos ne vėliau kaip likus 3 darbo dienoms iki posėdžio, todėl darbo ginčų komisijos nariai bylą nagrinėja susipažinę su bylos medžiaga, darbo ginčų komisijos sprendimas priimamas ir paskelbiamas posėdžio metu, dalyvaujant komisijos nariams, balsų dauguma. Dėl šios priežasties pareiškėjų nuomonė, kad darbo ginčų komisijos nariai neturi galimybės realizuoti teisės pareikšti atskirąją nuomonę, nes nemato sprendimo teksto (ar priimto sprendimo), yra nepagrįstas.

Paminėtina, jog vadovaujantis anksčiau galiojusiu 2002 m. birželio 4 d. Lietuvos Respublikos darbo kodeksu (toliau – SDK) darbo ginčų komisijos sprendimas buvo pasirašomas visų bylų nagrinėjusių darbo ginčų komisijos narių (SDK 294 straipsnio 1 dalis). Tačiau pastebėta, kad toks reglamentavimas apsunkina darbo ginčų komisijos narių darbą, kadangi komisijos nariai nėra VDI darbuotojai, todėl per 3 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo pirmininkui surašius darbo

ginčų komisijos sprendimą, jie turėdavo papildomai atvykti į VDI darbo ginčų komisiją pasirašyti sprendimus. Kildavo problemų dėl terminų sprendimui pateikti šalims, kadangi per 3 darbo dienas pirmininkas turėjo ir surašyti sprendimą ir suderinti narių atvykimo pasirašyti laiką. Pasitaikydavo ir tokių atvejų, kai tam tikrų priežasčių nariai neturėjo galimybės atvykti pasirašyti sprendimo. Atitinkamai, nuo 2017 m. liepos 1 d. galiojančiame DK įtvirtintas reglamentavimas, jog darbo ginčų komisijos sprendimą, išdėstyta per 5 darbo dienas nuo sprendimo priėmimo raštu, pasirašo tik darbo ginčų komisijos pirmininkas.

Pažymėtina, kad darbo ginčų komisijos bylos nagrinėjimo bei sprendimo priėmimo metu vadovaujasi pagarbos teisėtiems interesams, greito ginčų sprendimo, ekonomiškumo, koncentruotumo, šalių kooperacijos ir kitais teisės principais. Darbo ginčų komisijos priimti sprendimai privalo būti motyvuoti ir surašyti raštu, o tam atlikti reikalingas protingas laiko terminas. Darbo ginčų komisijos sprendime turi būti nurodyta ne tik prašymo turinys ar atsakovo atsiliepime pateikta pozicija, bet ir nustatytos aplinkybės, įrodymai, argumentai, teisės aktai bei tam tikras atvejais teismų praktika, kuria darbo ginčų komisija vadovavosi, priimdama sprendimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad kiekvienais metais stebima pateikiamų prašymų darbo ginčų komisijai skaičiaus didėjimo tendencija – 2017 m. gauti 6675 prašymai, ir tai yra apie 20 proc. daugiau, nei 2016 m. (5574). Per 2017 m. darbo ginčų komisijos išnagrinėjo (kartu su gautais praėjusiais metais) 6556 prašymus, vidutiniškai per metus kiekviena darbo ginčų komisija išnagrinėjo po 364 prašymus, per mėnesį – vidutiniškai 30 prašymų. Taigi, pareiškėjų nurodomi pakeitimai apsunkintų ir sulėtintų darbo ginčų komisijų darbą, darbo ginčai būtų nagrinėjami ilgai, darbo ginčų komisijos, kaip ikiteisminės darbo ginčus nagrinėjančios institucijos, kurios tikslas yra šalių taika bei greitas, efektyvus ginčo sprendimas, prarastų savo tikslą ir esmę.

Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2018 m. birželio 13 d. nutarimu Nr. 573 „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. XII-2603 1 straipsniu patvirtinto Lietuvos Respublikos darbo kodekso 2 ir 171 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-1314, Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. XII-2603 1 straipsniu patvirtinto Lietuvos Respublikos darbo kodekso 58 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-1637, Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. XII-2603 138 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-1853 ir Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymo Nr. XII-2603 133 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIIP-2132“ priėmė sprendimą, kad ji, atsižvelgusi į tai, jog Lietuvos Respublikos darbo kodekso normos pirmiausia turi būti taikomos praktikoje ir įvertinusi Darbo kodekso nuostatų įgyvendinimo monitoringo rezultatus bei suformuotą teismų praktiką, parengė Darbo kodekso pakeitimo projektą, jį aptarusi su socialiniais partneriais, numato pateikti Lietuvos Respublikos Seimui 2019 metais. Atsižvelgiant į tai, kad teisėkūroje būtina vadovautis tikslingumo ir efektyvumo principais bei užtikrinti Darbo kodekso teisinio reguliavimo stabilumą, siūloma visus Darbo kodekso pakeitimus svarstyti kartu (t. y. 2019 metais) ir sistemiškai bei kompleksiškai tobulinti Darbo kodekse nustatytą teisinį reguliavimą.

Peticijų komisija, vadovaudamasi Peticijų įstatymo 12 straipsnio 3 dalies ir Seimo Peticijų komisijos nuostatų 28 punktu, siūlo Seimo seniūnų sueigai įtraukti į Lietuvos Respublikos Seimo rudens sesijos darbotvarkę protokolinio nutarimo dėl Peticijų komisijos sprendimo dėl Mindaugo Korsakovo ir kitų pareiškėjų peticijos projektą.

PRIDEDAMA:

1. Mindaugo Korsakovo ir kitų pareiškėjų peticijos kopija, 2 lapai.
2. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2018 m. liepos 13 d. raštas Nr. Nr. (11.2-53)SD-3949, 4 lapai.
3. Išrašas iš Seimo Peticijų komisijos 2018 m. rugsėjo 12 d. posėdžio protokolo Nr. 250-P-13, 1 lapas.
4. Lietuvos Respublikos Seimo protokolinio nutarimo projektas, 1 lapas.

Komisijos pirmininkas

Petras Čimbaras